

Boštanj ob Savi. Preveseli dan za našo šolsko mladež je bila sreda pred Božičem.

Čitavši po raznih novinah, kako delujejo društva in razne korporacije naše širje in ožje domovine v to, da prihité v pomoč ubogim rediteljem z obleko za njihove otroke, hoteč drug družega prekositi in s tem blagim činom pripomoči učeči se mladini tudi o zimskem času do rednega šolskega obiskovanja, vzbudila se je tudi v nas taka misel. To pa se godi večinoma le v mestih in trgih, kjer stannje imovito in za šolo vneto ljudstvo, vedoč, da v omiki je bodočnost, sreča in blagostanje naroda.

Mi po kmetih, po oddaljenih selih iz raznih vzrokov do človekoljubnih činov ne moremo dospeti, kajti manjka nam materijala in premalo še cenimo ljudsko izomiko. Pa vendar Vam radostnega srea danes morem javiti, da tudi v hribovski vasi nismo zaostali. Vas dosegli, ali še celo primeroma prekosili. Že lansko leto se je rodila naši graščakinji, visokorodni grofjnji *Teodorji Kottulinsky* blaga in plemenita misel, tukajšnji preubožni šolski mladini pomagati. Kar je storila lansko leto, nadaljevala je letos še v obilnejši meri, kajti nič manj, nego 211 šolskih otrok je oblekla popolnoma ali deloma. Za posameznika res grofovski dar! Tudi učiteljica, gđe. *F. Šmitik*; trudila se je in nabrala v to svrho nad 50 gld., za koje je nakupila raznih podrobnostij, jih

sama in s pomočjo šolskih deklic izdelala ter pripomгла do bogatejše božičnice. Da so otroci težko pričakovali Božiča, je umevno.

Prisel je zaželeni dan. Dne 23. grudna zbere se vsa šolska mladež v bogato naloženih šolskih sobah, kjer se ima razdeliti pripravljeno.

K razdelitvi pride v imeni visokorodne gospe grofjnje grajski oskrbnik *g. Bohutinsky* v družbi krajnega šolskega sveta.

Po kratkem voditeljevem nagovoru do otročičev se prične razdelitev.

Vsakteri je dobil svojo culico in veselja je utripalo sree vsacega obdarovanca ter mu znak hvale žarilo oko.

Po razdelitvi opominja šolski voditelj otročiče k pridnemu obisku in učenju, jim polaga na sree gorečo hvaležnost da visoke dobrotnice, koje naj se spominjajo v vsakdanji molitvi, proseč Vsemogočnega, da jo ohrani še mnogo let in da jo navdaja še v bodočnosti blaga in plemenita misel, tudi prihodnje jih tako bogato obdarovati.

Pred odhodom se je zapela cesarska pesem in otroci so odšli radostnega srea s culicami k roditeljem, da jim pokažejo bogate darove, koji jim bodo razbremenili marsikatero skrb do svojih ljubih otrok.

J. Cepuder.

Društveni vestnik.

Iz našega društva. Dne 2. prosinca t. l. je bila prva odborova seja.

Novi odbor se je tako-le konstituiral: Žumer A., predsednik; Raktelj F., podpredsednik; Furlan J., tajnik; Kokalj F., blagajnik in knjižničar. Odborniki: Dimnik J., Krulec Iv., Razinger A., Tomšič Iv. in Trošt F.

V uredniški odsek so se izvolili gg. Dimnik J., Krulec I. in Žumer A. Odgovorni urednik bode g. Žumer Andrej. Uredniški odsek se bode sešel 14 dnij pred vsako številko; pri posebno važnih stvareh pa ves odbor. Administrator bode g. Kokalj F.

Zaradi Komenskyjeve slavnosti se je sklenilo, kar je denašnji številki na čelu. Gledé predlogov g. Razingerja se napravi prošnja na vis. c. kr. deželni šolski svet, za kar naj se ravnatelj g. Andr. Praprotnik naprosi, da je potem odda.

Odbor akademičnega društva »Slovenije« na Dunaji se zahvaljuje in prosi še za nadaljno brezplačno pošiljanje »Tovariša«.

Tajnik.

Iz našega društva. Občni zbor »Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani«.

Dne 28. grudna 1891. l. je imelo »Sl. učit. društvo v Ljubljani« svoj redni letni občni zbor v mestni

dvorani. Navzočnih je bilo 50 društvenikov, med njimi 9 gospodičin učiteljic.

Predsednik g. Žumer ogovoril je navzoče blizo tako-le:

Slavna skupščina! Jako me veseli, da Vas je v kljub neugodnemu vremenu toliko došlo in zato Vas v imeni odbora prav pristrčno pozdravljam.

Naše društvo je delovalo v preteklem letu na tisti podlagi, kakor poprejšnje, namreč na podlagi zakonov, katere nam je dal naš dobri oče presvettli cesar. Društvo upa svojo nalogo: »duševno podpirati slovensko ljudsko šolstvo« tako doseči, da deluje brez vsake stra-ti in popolnoma mirnim pōtem in zato tudi naše društvo oziroma njegovo glasilo še nikdar ni izzivalo.

Po novopotrjenih pravilih bode letos vzelo društvo »Tovariša« v svojo popolno last. S tem naše društvo ne bode omejeno na jeden kraj. Treba bode, da se bode skupno delalo in da se razum tega tudi skuša zašraniti vsak razpor med učiteljstvom, kateri se sedaj tako rad kaže. Tako je naše društvo vedno delalo in menim, da bode to vsak le odobraval, (dobro!) ker le tako nam je mogoče v prid šolstva največ storiti.

Veselo znamenje za društvo je tudi, da ima zaupanje v visoki vladi.

Končno omenim še jedenkrat, da se bode morale tudi v prihodnje tako delati, da se ohrani sloga med učiteljstvom.

Zahvaljujem se tudi v odborovem imeni za lausko izvolitev, in s tem oddajem besedo društvenemu tajniku.

Tajnik g. Jak. Furlan je poročal o društvenem delovanju v preteklem letu naslednje:

Pri zadnjem občnem zboru dne 30. grudnia lanskega leta ravno tukaj izvoljeni odborniki so se v prvi svoji seji tako-le sestavili: Žumer Andrej, predsednik, Baktelj Francisek, podpredsednik, Furlan Jakob, tajnik, Kokalj Francisek blagajnik in knjižničar. Odborniki: Bahovec Francisek, Krulac Ivan, Razinger Anton, Tomšič Ivan in Trošt Francisek.

Lanski glavni zbor je bil sklenil, da naj se naša pravila glede društvenega glasila nekoliko izpremené. To izpremembo je odbor takoj visoki c. kr. deželni vladí odposlal v potrdilo, dné 2. svečana so bila pravila že potrjena.

Po novih pravilih je postal »U. Tovaríš« društvena listnina in odbor je sklenil, da naj do konca leta 1891. zaradi računov ostane pri starem.

Prav posebnih dogodljajev naše društvo letos ni doživelo.

Odbor je imel 6 sej v katerih je sklepal o društvenem delovanju, manj važne stvari pa sta reševala predsednik in tajnik.

Naše društvo je bilo z mnogimi drugimi v dotiki.

Odbor je izvolil tajnika poročevalcem »Zvezi slov. učit. društev.« Njegova naloga je bila poročati »Potopniku« imenitnejše društvene zadeve, kar se je tudi zgodilo.

Društvo je bilo pri letošnjem zborovanju »Zveze« v Trstu zastopano po 8 delegatih ki so bili gđc. in gg.: Janja Miklavčič, Ivana Praprotnik in Viktorija Praprotnik, Francisek Bahovec, Jakob Furlan, Ivan Krulac, Francisek Trošt in predsednik Andrej Žumer.

Kaj se je pri tem zborovanju sklepalo, Vam je iz časopisov znano. Za naše društvo je bil posebno imeniten predlog odbornika g. Trošta, kateri je zboru »Zveze« predlagal, da naj bi v prihodnje, ko bode skoraj vsak naročnik »Tovariša« tudi njegov ud (po novih pravilih bode društvenik plačeval 3 gld. in zato bode dobival društveno glasilo brezplačno; zato se jih bode gotovo mnogo za društvenike oglasilo), naše društvo ne plačevalo za vsacega uda po 10 kr., kar bi bilo društveni blagajnici preveliko breme; ampak društvo naj bi plačevalo 10 $\frac{1}{100}$ od svojega letnega čistega dobička. To je slavni zbor »Zveze« glede na to, da bode naša društvena naloga v prvi vrsti list vzdržavati, tudi vsprejel, ter nam tako mnogo koristil, za kar naj mu bode tukaj iskrena zahvala izrečena.

(Dalje prih.)

Poročilo o delovanju »Narodne šole« za preteklo XIX. društveno leto, t. j. za dobo od dné 15. sept. 1890 do 15. sept. 1891. Letos se je zborovanje »Narodne šole« za skoro štiri mesece zakasnilo. Povod

temu je bila deželna učiteljska konferencija, ki je zborovala prvi teden meseca septembra, ob času, ko smo običajno in v zmislu društvenih pravil sklicali glavno skupščino. Ker je poklicanec udeležencem in mnogim vedoželnim poslušalcem iz učiteljskih krogov obilo časa in potrpljenja vzelo ono deželno zborovanje, upal si ni odbor »Narodne šole« stopiti pred čast. gg. društvenike z zahtevo, da bi še za občni zbor »Narodne šole« žrtvovali par ur, v katerih bi se razpravljale društvene zadeve. Računi so bili takrat že zgotovljeni in vse pripravljeno, da bi se bil vršil občni zbor. Zakasnitev torej slavni zbor ne bode odboru za zlo vzela, česar v njega imenu uljudno prosim.

Kar je »Narodna šola« v preteklem šolskem letu storila, to je deloma razvidno iz računskega sklepa, kateri je bil dostavljen častitim članom po pošti in kateri leži pred Vami; težavno je odboru, podati slavnemu zboru o delovanju novo sliko v družih obrisih, nego so bili prejšnja leta.

Ker je osnova naše ljudske šole v železni okvir zakonov in nčnih odredb okovana, zato se tudi delo naše ponavlja vsako leto v isti meri, v istih glavnih potezah in z istimi potrebami in naloga »Narodne šole« je, podpirati šolstvo v omenjenih obzirih. To je tudi storila, kolikor ji to dopuščajo skromna sredstva; a zdí se nam, da ta pripomoč nikakor ne zadostuje glede na veliko pomanjkanje, ki se kaže na vseh ljudskih šolah. V primeri na veliko število ubožnih otrok, ki šolo obiskujejo, je vse po »Narodni šoli« razposlano blago — rekli bi — »kaplja v morje«. Dve tretjini solarčkov je izvestno na vsaki šoli toli stromašnih, da jim stariši ne morejo napravljati samoučil za vse leto potrebnih; to pa, kar društvo nanklanja ljudskim šolam v blagu, komaj v največ slučajih zadostuje za jeden, ali k večjemu za dva meseca. Za dobro urejene šole bi povprečno morado biti na razpolaganje vsako leto vsaj 30 gld., za večrazrednice pa razmerno več. Ta znesek sicer ni velik, a če v poštev vzamemo vse ljudske učitelje na Kranjskem, katerih je bilo l. 1890. 516 in katerih vsak poučuje v jednom razredu, bila bi potrebščina za učila 30 gld. \times 516 = 15 480 gld., to je svota toliko velika, da si jo komaj upamo v misel vzeti. In recimo, da je polovica te potrebščine pokrita po stariših, ki končno otrokom vender-le kupujejo samoučila; druge polovice — to je 7000 gld. — pa nikjer ni vzeti. Iz tega je razvidno, da vlada v naših ljudskih šolah prav občutno pomanjkanje. Posledica temu je, da vspehi ljudske šole niso povoljni v oni meri, kakoršno želimo učitelji sami ne glede na to, kaj rekó naši »višji«. Če primerjamo omenjeni nedostatek z vsoto na korist šolstvu potrošeno po »Narodni šoli« v preteklem letu, to je 1536 gld., tedaj moramo reči, da bi društvo morado vsaj petkrat toliko storiti, kar sedaj stori; šole potem bi »Narodna šola« svojo nalogo približno izpolnjevala.

(Dalje prih.)